

**DANIEL
KEHLMANN**

Z němčiny přeložil Michael Půček

**ŠÁLIVÁ HRA
SVĚTLA**

ARGO

Daniel Kehlmann

ŠÁLIVÁ HRA SVĚTLA

Z německého originálu *Lichtspiel*,
vydaného nakladatelstvím Rowohlt roku 2023,

přeložil Michael Půček.

Odpovědná redaktorka Alena Pokorná.

Jazyková redakce Michaela Jacobsenová.

Korektorka Mirka Jarotková.

Technický redaktor Milan Dorazil.

Obálka, grafická úprava a sazba Jakub Kovařík.

Vydalo nakladatelství Argo,

Milíčova 13, 130 00 Praha 3,

argo@argo.cz, www.argo.cz, roku 2025

jako svou 5925. publikaci.

Vytiskla tiskárna TNM Print.

Vydání první.

ISBN 978-80-257-4823-7

Naše knihy distribuuje knižní velkoobchod KOSMAS

sklad: Za Halami 877, 252 62 Horoměřice

tel.: 226 519 383, fax: 226 519 387

e-mail: odbyt@kosmas.cz

www.firma.kosmas.cz

Knihy je možno pohodlně zakoupit v internetovém
knihkupectví www.kosmas.cz

Jak se to tehdy vůbec dělalo, že se ráno ještě vstalo,
a zas a znovu? Vyzvednutí do výšky a unášení
na široké vlně nesmyslnosti, ačkoli jsme to přece
věděli a viděli, a tím hůř! Ale jen díky tomuto
samotnému vědomí jsme nakonec přežili, zatímco
mnohé lepší než my to pohltilo.

Heimito von Doderer, *Pod černými hvězdami*

VENKU

CO JE V NEDĚLI NOVÉHO

Proč jsem v tomhle autě?
Sedím tiše. Když se člověk nehýbe, vzpomínka se občas vrátí.

Ale nefunguje to. Jisté je jen to, že řidič kouří. Vozidlo je plné těžkého dýmu. Pálí mě oči. Je mi špatně. Muž má šedivé vlasy, na ramenou šupinky kůže. Na zpětném zrcátku se pohupuje perlový řetízek s křížkem.

Avšak jedno po druhém. Řidič mě vyzvedl, podržel mi dveře a ostatní přihlíželi s ústy dokořán, vychrtlý Franz Krahler, hloupá paní Einzingerová a také ten malý muž, na jehož jméno si nikdy nevzpomenu.

Ve skutečnosti totiž je v sanatoriu *Večerní poklid* jeden den jako druhý. Při snídani hraje rádio, jde se do parku, záda bolí, podává se oběd, člověk se koukne do novin a rozčílí se, zatímco je puštěná televize. Někteří se na ni dívají, jiní spí, kdosi neustále kašle až běda. Pak je už zase půl čtvrté a podává se večeře a potom člověk leží, je vzhůru a musí každou půlhodinu na záchod. Občas přijde návštěva, ale za mnou nikdy. Občas někdo umře a odnesou ho. Ale toho, kdo ještě žije, obvykle nevyzvedává černé auto s šoférem.

Zastavíme na křižovatce, ulici velmi pomalu přecházejí tři dlouhovlasí mladíci, řidič stáhne okénko a zakřičí, že výrostkům, jako jsou oni, by zase prospěla válka, a když si ho nevšímají, rozzuří se ještě víc. Rozjede se, přitom ale pořád ještě nadává.

A teď už to zase vím: jedu do televizního studia.

Ale do jakého pořadu? Předkloním se a zeptám se.

Řidič se otočí a podívá se na mě skrz oblaky kouře, aniž by rozuměl.

Zopakuju otázku.

Co je mu do toho, zvolá. Proč by ho měla taková hovadina zajímat!

A tak už nic neříkám.

Ale on se dostane do ráže. Pokoj mu mají dát, pokoj! Je to snad tak moc?

Když zastavíme před budovou rozhlasu a televize, právě se opět uklidnil. Vystoupí, obejde auto, otevře mi dveře. Chytí mě za loket, aby mě zdvihl. Je to drzost, ale skutečně mi to pomůže dostat se na chodník, aniž upadnu.

Fasáda budovy rozhlasu a televize je ještě šedivější než fasády kolem. Všechny domy ve Vídni jsou teď šedivé, až na několik, které jsou tmavě hnědé. Zdá se, že celé město pokrývá špína. V zimě je obloha pošmourná a nízká, v létě žlutě zamžená. Dokonce i to bylo kdysi jiné. Je-li člověk dost starý, ví, že v tomto městě z odpadků, uhelného čoudu a psích výkalů není už ani počasí takové jako dřív.

Otáčivé dveře se váhavě roztočí a já mám na okamžik strach, že tady má cesta skončit, ale projdu a ve vstupní hale na mě opravdu někdo čeká: velmi hubený mladík s chytrým výrazem a kulatými skly brýlí, jenž mi podá ruku a představí se jako odpovědný redaktor Rosenzweig.

„Výborně,“ řeknu. Vždycky mě potěší, když jsou mladí lidé zdvořilí. To se už moc často nestává. „Odpovědný za co?“

„Za pořad.“

„Jaký?“

Několik vteřin si mě prohlíží, než se zeptá: „Co je v neděli nového?“

„To nevím.“

„Ten pořad!“

„Co?“

„Tak se jmenuje ten pořad. *Co je v neděli nového.*“

O čem to ten člověk mluví?

„Tudy, prosím!“ Ukáže ke dveřím na druhém konci haly. Následuju ho, projdeme krátkou chodbou, pak se, a to vůbec není dobré, zastavíme před páternosterem.

První kabina přejede kolem, druhá následuje, do třetí už nejspíš musím, dostanu strach, rovněž přejede kolem. Tak dělej, řeknu si, zažil jsi horší věci. Když se přede mnou vynoří čtvrtá kabina, zavřu oči a zavravorám kupředu, málem bych však upadl, kdyby mě nepřidržel za rameno. Dobře, že zareagoval tak rychle.

„Pusťte mě,“ řeknu ostře.

Vystupování je samozřejmě ještě těžší. Ale on to tuší, položí mi ruku na záda a trochu do mě strčí. Vypotácím se ven, on mě chválabohu opět přidrží.

„Nechte toho!“ ohradím se.

Páchne to tu umělou hmotou, odněkud vychází hučení velkých strojů. Procházíme chodbou, vlevo a vpravo visí podepsané fotky zubících se lidí. Několik jich znám: Paula Hörbigera, Maxi Böhma, Johannu Matzovou a tamhle Petera Alexandera, který pod svůj podpis z nějakého důvodu načmáral *Veliký dík mému milému, přemilému publiku*.

Mladík otevře dveře, na nichž je napsáno *Maskérna*. Před kosmetickým zrcadlem sedí tlustý chlap s plnovousem, za ním stojí maskérka a upravuje mu obličej štětečkem. Když poodstoupí, chlap vyskočí tak nečekaně, až sebou trhnu, a obejmě mě. Je cítit vodou po holení a pivem. Zeptá se mě plačtivým hlasem samou radostí: „Jápak se daří, Franci?“

Zamumlám, že dobře, což vlastně nikdy není pravda, zrovna teď ale ze všeho nejmíň. Snažím se nenadechovat. Vousy mě šimrá po tváři.

„A tobě?“ zasípám.

„Ach, Franci, co ti mám povídat. Liesl před dvěma lety umřela a ta věc s Wurmitzerem nedopadla dobře. A já mu ještě říkám: Ferdíku, musíš to teď udělat kvůli starému přátelství, ale copak

chtěl poslouchat? A sám víš, že jsem pak radši zůstal u Sengera, ale ten nebyl poctivý.“

Nemůžu dýchat. Kdo to kčertu je? Kdo jsou ti lidé, o nichž mluví? Konečně mě pustí, z věšáku vezme lodenové sako s knoflíky z jeleního paroží, velké jako stan, přehodí si ho přes sebe, vyjde ven.

Posadím se. Maskérka se pustí do mého obličeje a ptá se, jak se maskérky pokaždé ptají, co dělám a co mě do pořadu přivádí. Nikdy to nevědí dopředu, nikdy člověka neznají, nikdy si to nezjistí, pokaždé se vyptávají.

„Pan Wilzek je režisér,“ praví mladík, jenž mě sem přivedl. Byl bych rád, kdyby mi řekl své jméno, ale mladí lidé už nevědí, jak se chovat.

Maskérka se teď samozřejmě ptá, jaké filmy jsem dělal, a já vyjmenuju s tímž divným pocitem jako vždýcky své tři skrovné tituly: *Peter tančí se všemi* s Peterem Alexanderem, *Gustav a vojáci*, rovněž s Peterem Alexanderem a s Guntherem Philippem, a *Schlück jde domů jako poslední* s lidmi, na něž si nevzpomínám.

A teď se samozřejmě zeptá na Petera Alexandera. Jakýpak je. Ten u ní na líčení totiž kupodivu ještě nikdy nebyl. Tak ráda by se s ním jednou setkala.

Vyprávím anekdotu, kterou vyprávím pokaždé. Už první den natáčení *Peter tančí se všemi* znal celý svůj text nazpaměť. Pak jsme museli náhle změnit natáčecí plán a jedna mladá herečka, jejíž jméno raději nebudu zmiňovat, mezitím se stala poměrně známou, se naučila jen text na tenhle den, a vtom se na ni Peter podíval a řekl: „Milá slečno, s textem je to jako s koňmi, chcete vědět proč?“

Bože, můj obraz v zrcadle! V sanatoriu *Večerní poklid* žádná zrcadla nemáme, protože se nikdo sám neholí, to dělá každé ráno pečovatel Zdenek. A tak je pohled nečekaný: oči hluboko v důlcích, povislé váčky kůže, popraskané rty, vráscitě šedá pokožka na holé hlavě. Sako sedí nakřivo, protože ho už nevyplňují

ramena, na kravatě jsou nejenom skvrny, je také špatně uvázaná, což není moje vina, protože uvázat kravatu si nedokážu už dlouho, i to udělal Zdenek. Copak se nemůže víc snažit? Jak často se stane, že někoho z nás odvezou do televize? Zavřu oči, abych se už neviděl. Ozve se zasyčení, přes kůži na hlavě mi zavane chladný vítr ze spreje s lakem na vlasy. Proč jenom? Vždyť přece skoro žádné vlasy nemám.

„Ano, proč?“ zeptá se maskérka.

O co jde?

„Jako s koňmi“, řekl Peter, proč?“

Co po mně chce?

„No dobře,“ pronese po odmlce. „Hotovo.“

Postavím se, kolena se mi podlomí, kostymérka a mladík mě podepřou.

„Bez obav,“ řekne mladík, zatímco mě vyvádí na chodbu. Na stěnách visí podepsané fotografie Paula Hörbigera, Johannyy Matzové, Petera Alexandra. S tím jsem jednou pracoval.

„Pan profesor Conrads vám položí jen ty otázky, které jsme měli v úvodním pohovoru. Převyprávíte nějaké staré krásné historky, takže se nemůže nic stát. Pan profesor Conrads pokládá vždycky jen otázky, které mu předtím napsala redakce. A redakce, to jsem v tomto případě já. On nikdy neimprovizuje.“

„Musím na toaletu.“

Pohlédne na hodinky. Rosenblatt! Nevím, odkud to vím, ale jmenuje se tak. Něco na tom mě znepokojuje, ale momentálně nedokážu říct co.

Ukáže na jedny dveře. „Ale rychle prosím.“

Vejdu dovnitř. Všechno je komplikované: Prsty mám ztuhlé a nedokážu dobře nahmatat přezku na pásku a knoflíky na poklopci, takže není zrovna snadné ani spustit si kalhoty, a kromě toho je prkýnko příliš nízko. Pak ještě spadne rulička záchodového papíru na zem. Sehnu se, ale když si ji chci přitáhnout, odvine se dál a zmizí škvírou pod stěnou kabiny.

Slyším kroky, někdo přechází sem a tam, volá mé jméno:
„Pane Wilzeku, musíme do studia!“

„Jo, jo!“ zakřičím.

„Je to živé vysílání!“

„Jo, hned. Hned.“

Už je tu víc lidí. Slyším vzrušené hlasy. A už jsem dokonce hotový, ale je pekelně těžké vstát, protože prkýnko je příliš nízko, a teď jsou na řadě knoflíky u kalhot a přezka pásku. Dělán všechno tak pomalu, jak je třeba. Když se budu honit, bude to jen složitější.

Vyjdu z kabinky. Stojí tu pět mužů a tři ženy. Všichni očividně čekají na mě. Jak je možné, že sem směji ženy? Copak jsme už zase tak daleko, copak není už vůbec nic svaté? Ale ještě než si stačím postěžovat, obstoupí mě – jeden mě podepře zprava, druhý zleva, třetí mě postrkuje, nenechají mě ani si umýt ruce.

„Pořad už začal,“ prohlásí jeden.

„Zahájili jsme nejdřív s druhým hostem,“ řekne někdo jiný.

„Musíte dovnitř. Budete pak okamžitě naživo,“ praví třetí.

Otevrou se ocelové dveře, jsme ve studiu. Místností se nehlučně pohybují dvě kamery, slyším vysoký pisklavý tón reflektorů, ze stropu visí na drátech mikrofony. Uprostřed je postavená část obývacího pokoje: květované tapety, na nich přibité krajinky ve zlatých rámečcích, pohovka, křeslo, stolek s kávovými šálky. Na pohovce sedí obrovský muž s vousy, na sobě má lodenové sako. Vedle něj stojí muž, kterého znám, v televizi v sanatoriu *Večerní poklid* je vidět neustále, ale nevzpomínám si na jméno. Zrovna teď zpívá k plechově znějící hudbě z reproduktoru, přitom si pořád dokola líbá špičky prstů. Kdosi mě postrkuje kupředu, málem bych zakopl o kabel, provedou mě kolem kamery, nyní sedím vedle vousáče na pohovce.

Moderátor už nezpívá, hovoří o mně. Je mu obzvláštním potěšením, říká podivně zpěvavým tónem, že u sebe má Franze Wilzeka, milého starého přítele!

A já ho přece vůbec neznám. Víím, že jsem trochu zapomnětlivý, ale s tímhle člověkem jsem se opravdu ještě nikdy nesetkal.

Otočí se a přichází ke mně s napřaženou rukou. „Milý Franci!“ První kamera ho objíždí v kruhu, zatímco druhá se otáčí k mému obličejí, červené světlo přeskakuje z jedné na druhou a já na jednom monitoru vidím sám sebe, jak se křečovitě usmívám, s velkými váčky pod očima.

Jmenuje se Conrads! Zničehonic jsem si vzpomněl, Heinz Conrads, tak špatná má paměť zase není. Ale opravdu jsem se s ním ještě nikdy nesetkal. Podám mu ruku, aniž vstanu. V jeho prasecích očkách zlostně zablýskne. Zjevně se mu nelíbí, že se ke mně musí sklonit.

Obrátí se ke kameře a mluví o mně dál. Přitom předcítá ze štůsku karet, slova však protahuje tak překvapivým, zmateně přemítavým způsobem, že by člověka vůbec nenapadlo, že to, co ze sebe souká, nedoluje pokaždé ze svého vlastního mozku. Režisér, řekne, pěkné, veselé filmy, které nám všem dělaly velkou radost, *Gustav a vojáci*, *Peter tančí se všemi*, pracoval se všemi miláčky publika! Na monitoru se objeví ukázka: Peter Alexander zpívá, poskakuje a zubí se. Laskavě přikývuvu, ačkoli vidím, že nejsem v záběru, červené světlo svítí na kameře, jež zabírá Heinze Conradse, monitor teď opět ukazuje jeho těstovitý obličej pod bílou helmou z vlasů tvrdou jako beton.

A teď se to stalo. Mlčí a pohlédne na mě. Světlo přeskočí, na monitoru se objeví můj obličej. Zeptal se mě na něco? Jen okamžik jsem byl nepozorný a zrovna v tu chvíli se to stalo!

Naslouchám hvízdavému, elektricky šustícímu tichu. Pak začnu nazdařbůh vyprávět anekdotu o herci Schlücku Battenbergovi. Je docela veselá a taky zabere: Heinz Conrads si políbí špičky prstů a vykřikuje: „Skvostné!“ Také vousáč vedle mě se rozesmátý poplácává po hrudi.

„Znáte se vy dva už déle?“ zeptá se Heinz Conrads.

„Celý život,“ prohlásí muž, jehož neznám.

Oba se opět zasměji. Celkem vzato se zdá, že se to vyvíjí dobře. Hlava mi už nefunguje jako dřív, ale takový pořad dokážu stále ještě zvládnout.

Takže na další otázku už vůbec nepočkám, ale převyprávím anekdotu, jak Gunther Philipp při natáčení *Gustava a vojáků* spadl do vody. Vlastně je to slabá historka, chybí pointa, ten pitomec prostě spadl do vody a pak ho vytáhli, ale ti dva se zase směji, a tak vyprávím ještě svou nejlepší příhodu, svůj parádní kousek: o mladé herečce, která se naučila text jen na první den. A jak se na ni Peter Alexander podíval a řekl: „Milá slečno, s učením textu je to jako s koňmi! Chcete vědět proč?“

„Jo, ten Peter!“ zvolá idiot vedle mě. „To je velká osobnost!“

Podívám se na něho zostra, abych mu dal najevo, že má být zticha.

„Proč?“ zeptá se moderátor.

„Proč – co?“

„Jako s koňmi?“

Pískání reflektorů je tak pronikavé, a přesto tak tiché, že si člověk nemůže být jistý, zda ho opravdu slyší. Červené světlo přeskakuje z jedné kamery na druhou. Sleduju ho pohledem a vidím, jak se má hlava na monitoru škube sem a tam.

„Ach, jako s koňmi!“ Nadechnu se, abych to dovyprávěl.

Ale cosi vypadlo z rytmu, příhoda se zadrhla, příští věta ne a ne přijít. Připravená je ta přespříští, takže tu příští přeskočím, ale zrovna v tomto okamžiku se rozplyne i ta přespříští – ještě si uvědomuju její tvar a mám pocit, jako bych ji mohl nahmatat jazykem. Ale když se neutvoří slova, udělám tu chybu, že se podívám na obrazovku. Tam jsem já, se zmateným výrazem obličeje a otevřenými ústy. A když člověk takhle sedí naproti sobě, rozdělený na dva, a ví, že to všichni v sanatoriu *Večerní poklid* sledují, nenapadne ho už opravdu nic.

Moderátor přikývne, sepne ruce s kartičkami, vzhledne ke stropu jako při modlitbě a zvolá: „Skvostné! Koně!“

Muž vedle mě se směje.

„Báječné!“ zvolá moderátor.

V domově teď musejí pukat závistí, obzvlášť Franz Krahler a hloupá paní Einzingerová. A protože nemůžu ten obraz zapudit, vidím bledého Krahlera, jak dřepí na židli, a vedle Einzingerovou s pusou dokořán, stane se to už zase a já promeškám další otázku.

„Co prosím?“

Heinz Conrads obrátí oči ke stropu, vzdychne a přečte ze své kartičky: „Franz Wilzek se sám stal režisérem teprve později. Předtím byl asistentem G. W. Pabsta.“

Proč o mně najednou mluví ve třetí osobě?

„G. W. Pabst,“ vysvětluje. „Jeden z velikých režisérů. Velmistr, obrovská legenda, já jsem se s ním ještě setkal, ale nikdo ho neznal jako ty!“

Na monitoru se mihotají obrázky: Greta Garbo v *Uliče, kde není radosti*, Louise Brooksová v *Pandořině skříňce*, Mackie Messer točí vycházkovou hůlkou. Odkážlu si a prohlásím: „To je Garbo. Pro film ji objevil on. Já jsem se k němu dostal až později. Roku 1941 na *Komediantech*. Seznámili jsme se na place... Rok předtím. Na jiném filmu. Byl jsem vlastně asistent kamery.“

Teď vyplní obrazovku zase obličej Heinze Conradse. „To se zrovna vrátil,“ přečte z další karty. „Z exilu. Aby opět točil filmy v němčině. Stal ses jeho novým asistentem.“

Přikývnu. Zjevně toho mám povědět ještě víc, ale co? Zpoza kamery vystoupil z temnoty mladík s kulatými brýlemi. Viděl jsem ho už jednou, ale nemůžu si vzpomenout kde. Víím jen, že se jmenuje Rosenkranz.

„Vyprávěl ti, proč se vrátil?“ přečte Heinz Conrads. „Byl už v Americe. A pak byl zase tady a točil filmy pro...“

Odmlčí se a drží svou kartičku, jako by tu něco nesouhlasilo. Trvá to jen chvíličku, pak ovládne rysy obličeje, ústa stáhne do povadlého úsměvu, kartičku zasune na konec balíčku.

„A po *Komediantech* jste udělali *Paracelsa*,“ čte. „S velkým Wernerem Kraußem, vynikající film, klasika.“

„Mistrovské dílo,“ řeknu.

„Jaký vůbec byl, ten G. W. Pabst, nechával se přece vždycky psát s oběma iniciálami, G. W., že ano, většinou ho tak i oslovovali, takže jaký byl, jak bys ho popsal?“

„Trochu obtloustlý.“

Heinz Conrads se zasměje. „Ten Francí! Samý žert!“

„Vždycky chtěl zhubnout,“ řeknu. „Nebyl moc vysoký, ale při těle, a na place se hodně smál, jenže když zhasly reflektory, často byl jako vyprázdněný. Jako kostým, který nikdo nemá na sobě.“

Pískání je čím dál hlasitější a pronikavější, ani jas se najednou nedá skoro vydržet. Moderátora už téměř nevidím, tak jsem oslněný.

„Ale když vydal příkaz, všichni poslechli. Něco jiného nikoho ani nenapadlo. Pokud u toho nebyla jeho matka. Viděl jsem ji jen jednou, přišla na návštěvu, když jsme točili *Komedianty*, a on okamžitě vypadal jako dítě. O několik měsíců později umřela.“ Musím polknout. Mám sucho v krku, zdá se, že pohovka pode mnou pomalu plave prostorem. „Měl vlastní teorii filmového střihu. Že střih musí vždycky vycházet z nějakého pohybu, takže se od první scény do poslední vytváří nepřetržitě plynutí. Když jsem později sám vedl režii, všiml jsem si, že se to v praxi sotva...“ Ne, zašel jsem moc daleko, tak se tady mluvit nemůže. „Často hovořil o Gretě Garbo!“ zvolám. „Taková krásná žena! A o Louise Brooksové, tu už dneska sotva kdo zná, ale tenkrát byla skoro tak velká hvězda jako Garbo. Tu taky objevil.“

„Ach, ano! Krásné ženy!“ Heinz Conrads se ulehčeně zasměje. Kartičku opět založí dozadu a čte: „A ve vašem dalším filmu, *Případ Molander*, hrál hlavní roli velký Paul Wegener?“

„V jakém?“

„Ve vašem dalším filmu,“ přečte z kartičky. „*Případ Molander*. V něm hrál hlavní roli Paul Wegener.“

„Ten neexistuje.“

„Paul Wegener?“

„Tenhle film. Neexistuje, plánoval se, ale nikdy se nenatočil.“

Několik vteřin je ticho, poté Heinz Conrads řekne: „Ale ano, tady stojí... Natočil se. Jen ho nikdo neviděl, potom se ztratil.“

„Nenatočil.“

Heinz Conrads pohlédne kamsi za kameru. „Tedy mně bylo řečeno, že jste ho dotočili, začátkem pětáctýřicátého v Praze. V těžkých podmínkách, v posledních týdnech války, ale materiál pak prostě zmizel.“ Zamžourá na svou kartičku. Je očividně poslední. Otočí ji, bezmocně se podívá na zadní stranu.

„Nenatočil!“ zvolám. „Zatraceně! To není pravda, film neexistuje! Je to omyl! Lež.“

„Jak prosím?“

„Lež!“

Heinz Conrads pohlédne na svou poslední kartičku, pak na mladíka s brýlemi, pak opět na kartičku. „Franci, snad si vzpomeneš na svůj film.“

„Nebyl nikdy natočený!“

Heinz Conrads sraští čelo tak mocně, až se zdá, jako by se mu obličej zkrabatil dovnitř. Můj pohled se střetne s pohledem brýlatého mladíka. Dívá se nikoli na svého šéfa, nýbrž na mě, velmi pozorně a zpříma, s nepatrným strnulým úsměvem.

Pohlédnu na obrazovku. Spatřím sám sebe, jak se někam koukám – samozřejmě, monitor není kamera, je třeba hledět do kamery, aby se pak člověk na sebe mohl dívat na monitoru, jenže se potom přece nemůže vidět, protože se dívá do kamery, ne na monitor. A ačkoli nyní monitor ukazuje mě, zároveň ukazuje i cosi jiného, a abych to neviděl, zavřu oči, ale nepomáhá to, a já je dosud vidím: černobílé lidi v koncertním sále. Shlížím na ně shora, jako bych letěl, křišťálový lustr září, sedím vedle kamery

na rameni dlouhého jeřábu, všichni hledí dopředu, poněvadž se nesmějí dívat nahoru.

Otevřu oči, ale vidím to ještě pořád, vidím to tak zřetelně, jako jsme to kdysi viděli na malé obrazovce, když Pabst vedle mě stříhal film. A zároveň to vidím shora, z jeřábu rozmachujícího se do dálky, na němž visím, zatímco Pabst dává dole příkazy přes megafon, víc dopředu, teď švenknout vpravo, k pódiu, ještě dál, kde stojí herec a hraje na housle!

„Nebyl natočený! Vaše redakce pracovala špatně! Mýlíte se! Nikdy nevznikl!“

Lidé pode mnou. Nesmějí vzhlednout. Kdyby to někdo udělal, všechno by zkazil. Podstatné je, aby se nedostali do zorného pole vojáci, neboť scéna musí dnes být dotočená, a vtom ke mně přistoupí Heinz Conrads: „Milý Franci, je nám velkým potěšením, že jsi tady byl, náš čas bohužel už také vypršel!“ Připadá mi, jako by se napřahoval k ráně, a zdvihnu ruce před obličej, ale on se otočí ke kameře, červené světlo zabliká, monitor ukáže jeho obličej tak veliký, že nosní dírky se jeví jako krátery. „Hezký večer, děvčata,“ pronese zpěvavě, „servus, chlapci, děkuji, milí hosté, zůstaňte všichni hodně zdraví!“ Z reproduktorů se ozve plechově břinkající klavírní hudba, červené světlo zhasne, na monitoru tvoří vířící písmena slova *Co je v neděli nového s Heinzem Conradsem*.

Zřejmě je konec. Mladík s brýlemi, jenž mě celou dobu upřeně pozoroval, ke mně přistoupí.

„Závěrečné titulky teď celé poběží třikrát. Museli jsme to utnout dřív. To se ještě nikdy nestalo. Na to můžete být hrdý.“

„Doufám, že se ti brzy povede líp,“ řekne vousatý muž v lodenovém saku vedle mě. „Bylo fajn tě zase vidět, Franci.“

„Tebe taky,“ odvětim, protože mě nic jiného nenapadne.

„Vy jste *Molandra* opravdu nenatočili? Vždycky jsem si myslel, že se ještě dokončil, ale když pak v Praze začalo povstání –“